

TYKKIMIEHEN VIISI SODAN VUOTTA

Mauno Hillebrandin talvi- ja
jatkosota

Antti Maunuksela

Antti Maunuksela

Tykkimiehen viisi sodan vuotta

Mauno Hillebrandin
talvi- ja jatkosota 1939–1944

Nimikkeen automaattinen analysointi tietojen, erityisesti mallien, trendien ja korrelaatioiden, saamiseksi tekijänoikeuslain 13b § ("tekstin- ja tiedonlouhinta") mukaisesti on kielletty.

© 2025 Antti Maunuksela

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki,
bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-8355-9

*"Joukkoa, johon kuulun sekä paikkaani siinä, en jätä missään tilanteessa, vaan niin kauan kuin minussa voimia on, suoritan saamani tehtävän loppuun."*¹

¹ Kohta sotilasvalan kaavasta.

Sisällysluettelo

ESIPUHE	1
PROLOGI	2
ASEVELVOLLISUUS.....	4
YH JA SUOJAJOUKOT	6
PATTERISTO/4.PRIKAATI.....	9
PATTERISTO SUOJAJOUKKONA	13
KOHTI RINTAMAA	17
TALVISOTA	18
ENSIMMÄISET TAISTELUT KIVENNAVALLA	19
SUORASUUNTAUSAMMUNTA	23
JOULUKUUN HYÖKKÄYS.....	26
VETÄTYMINEN VÄLIASEMAAN	32
TAKA-ASEMAN KAUTTA NISALAHTEN	35
ERILLINEN PATERISTON 4:N KAATUNEET TALVISODASSA	39
VÄLIRAUHAN AIKA	41
KANTA-ALIUPSEERIKSI	44
KENTTÄTYKISTÖRYKMENTTI 7.....	50
TULENJOHTO	52
JATKOSOTA	56
KTR7 MIEHIKKÄLÄN ALUEELLA	56
PATTERISTO SIIRRETÄÄN JOUTSENOON.....	58
TOIMINTA RAJAN PINNASSA	59
KOHTI VANHAA RAJAA	64
ASEMASOTAA VANHALLA RAJALLA.....	71
1.LK VAPAUDENMITALI, YLENNYS JA ENSIMMÄINEN LOMA	75
PATERISTON KAATUNEET VUONNA 1941.....	76
3.PRIKAATI MUODOSTETAAN	77
PATTERISTO SIIRRETÄÄN ITÄ-KARJALAAN.....	78
KRIVIN TAISTELU.....	81

ASEMASOTAA KEVÄÄLLÄ 1942	90
TULENJOHTUEEN SOTAPÄIVÄKIRJAMERKINNÄT 26.2.-15.9.1942	99
VENÄLÄISTEN HYÖKKÄYS SYYSKUUSSA 1942	105
4.LK VAPAUDENRISTI	114
ERÄÄN TULENJOHTAJAN KOHTALO	115
TAISTELUKUNNON JA -HENGEN YLLÄPITO.....	117
MANNERHEIMIN VIERAILU JUHANNUKSENA 1942.....	119
RUOKAHUOLIA JA RATKAISUJA.....	121
3.PRIKAATI RESERVISSÄ, TYKISTÖ JATKAA RINTAMAVASTUUSSA	122
PATTERISTON KAATUNEET VUONNA 1942	125
PATTERISTON UPSEERIT JA ALIUPSEERIT VUODEN 1943 ALUSSA	127
PATTERISTON TOIMINTAA VUONNA 1943	129
TULENJOHTORYHMÄN TOIMINTAA VUONNA 1943	141
VIHDYTYS- JA KOULUTUSTOIMINTAA VUONNA 1943.....	146
PATTERISTON KAATUNEET VUONNA 1943	148
UPSEERIKOULU	150
PATTERISTO SIIRRETÄÄN POHJOISEEN.....	156
PATTERISTO SIIRRETÄÄN KARJALANKANNAKSELLE	157
TULENJOHTAJAKSI VIIPURIN ALUEEN TAISTELUIHIN	162
HÄRKÄVUORI 25.6.1944	164
”MIE TIIÄN MITÄ SOTA ON...”	168
HAAVOITTUMINEN.....	168
TAKAISIN RINTAMALLE	171
SOTA PÄÄTTYY	174
PATTERISTON KAATUNEET VUONNA 1944	175
EPILOGI	177
LÄHTEET	179

Esipuhe

Syy, miksi halusin tehdä kirjan vaimoni isoisästä, löytyy Heinjoen Hillebrandit-sukukirjasta. Siinä mainitaan, että *”Mauno Hillebrandin sotilasansiot ovat niin mittavat, että niistä saisi kirjoitetuksi hänen elämäkertansa”*. Tämän lauseen innoittama päätin tutkia asiaa tarkemmin ja koota yksiin kansiin yhden osan hänen elämästään, osallistumisen talvi- ja jatkosotaan.

Kädessäsi oleva kirja, *”Tykkimiehen viisi sodan vuotta”*, ei ole aukoton sotahistoriallinen esitys Mauno Hillebrandin yksiköiden käymistä taisteluista, eikä myöskään tarkka henkilöhistoria Mauno Hillebrandista itsestään. Tämä on kokoelma kronologisessa järjestyksessä olevia kuvauksia tapahtumista, joiden tarkoitus on muistuttaa lukijaa, että nämä olivat tapahtumia joissa Mauno Hillebrand, sekä lukuisat muut miehet olivat mukana näkemässä ja kokemassa sodan mielettömyyden omalla tavallaan.

Sodan mielettömyys oli heidän arkeaan vuosien ajan. Se ei loppunut rauhan tuloon, vaan jatkui muistoina viimeiseen iltahuutoon saakka. Monelle nämä muistot olivat unissa uudelleen ja uudelleen käytyjä taisteluja, välähdyksiä sodan kauhuista tai muistikuvia kaatuneista aseveljistä. Muistot eivät useinkaan olleet sankaritekoja, vaan jotain, jota ei haluttu edes muistella.

Vaikka *”Tykkimiehen viisi sodan vuotta”* keskittyykin avaamaan Mauno Hillebrandin kulkeman sotapolun kirjoitetun historian pohjalta, se antaa myös äänen Mauno Hillebrandille itselleen ja hänen muistoilleen. Uskon, että nämä yksittäiset muistot ovat juuri ne, jotka Mauno Hillebrand halusi muistettavan sodasta.

Viattomien lasten päivänä

Tampereella 28.12.2024

Antti Maunuksela

Prologi

Mauno Hillebrand syntyi Karjalankannaksella Heinjoen Heikurilan kylässä 1.8.1916, Matti ja Iida Hillebrandin vanhimaksi pojaksi. Sisaruksia Mauno Hillebrandilla oli kaikkiaan viisi: Olavi (s.1919), Elma Esteri (s.1923), Leo (synt.1928), Elvi (synt.1931) ja Mirja (synt.1934). Sisaruksista Elma Esteri kuoli jo lapsena, alle vuoden ikäisenä.

Kuva 1 Mauno Hillebrand vuonna 1920. (Kuva: Esko Hillebrandin kokoelma)

Pienviljelijäperheen vanhimpana poikana, Mauno Hillebrand kasvoi vahvasti kiinni luontoon ja maanviljelykseen. Vanhimmalle pojalle kuului jo varhaisesta vaiheesta saakka monenlaisia velvollisuuksia kuten peltotöitä, polttopuiden tekoa, ja nuoremista sisaruksista huolehtimista. Innokkaana metsästäjänä ja kalastajana Mauno Hillebrand paransi perheen toimeentuloa ammentamalla luonnonantimia.

Kuva 2 Mauno Hillebrand vuonna 1938 (Kuva: Esko Hillebrandin kokoelma)

Mauno Hillebrandin nuoruus Karjalankannaksella oli ennen kaikkea työntäyteinen, mutta siitäkin huolimatta hänellä oli aikaa ja energiaa harrastaa monipuolisesti. Aktiivisesta harrastamisesta näyttöjä voi lukea vanhoista sanomalehdistä. 8.8.1931 ilmestyneessä Keski-Vuoksi lehdestä² löytyy kirjoitus Äyräpään Saunasaaressa pidetystä poikaleiristä ja sen aikana pidetyistä kilpailuista. Kirjoituksessa mainitaan, että 14-vuotiaiden kolmiotellussa seitsemänneksi ja kuulantöynnössä kolmanneksi oli sijoittunut Mauno

²<https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/1866491?term=hillebrand&term=Hillebrand&page=2>

Tykkimiehen viisi sodan vuotta kertoo Heinjoen Heikurilasta kotoisin olleen Mauno Hillebrandin vaiheista talvi- ja jatkosodassa.

Talvisodassa Hillebrand toimi Karjalankannaksella tykkiryhmän johtajana ja jäi välirauhan aikana armeijan palvelukseen kanta-aliupseeriksi. Jatkosodan sytyttyä hän toimi tulenjohtajana Karjalankannaksella, kunnes hyökkäysvaiheen jälkeen siirtyi Itä-Karjalaan Krivin alueelle. Kesällä 1944 hän palasi upseerikoulusta vänrikkinä Karjalankannakselle osallistuakseen sodan ratkaiseviin taisteluihin.

BoD

